

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio III. De scientia visionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

ad obiectum primum, esse attributum prius omnipotentia etiam in actu primo operatiua, scientiam autem Dei, vt terminatur ad obiectum secundarium esse posteriorem omnipotentia etiam vt in actu primo operatiua, esse autem ratione prius, quam sit omnipotentia, vt in actu secundo operatiua vt recte probat Arrubal. d. 3. l. c. 4. & 5. ad probationem igitur minoris. Resp. omnipotentia vt actu operantem esse attributum posterius intellectu & voluntate: omnipotentiam autem vt operatiuam in actu primo esse attributum prius intellectu, & voluntate vt fertur in creaturas, & obiecta secundaria. Scientia dirigit omnipotentiam actu operantem, non dirigit omnipotentiam vt in actu primo operatiuam. Deus nunc ideo est omniscius, quia est omnipotens, si non esset omnipotens, non esset omniscius eo modo quo nunc de facto est omniscius.

Instabis, omnipotentia in actu primo non est completa nisi per scientiam per quam dirigitur, ergo scientia Dei est prior etiam omnipotentia vt in actu primo.

Resp. disting. antec. omnipotentia non est adaequate completa in ratione potentia proxime operatiua nisi per scientiam, per quam dirigitur concedo: non est in actu primo completa precise in ratione potentia absolute sumpta nego. Vnde scientia est prior quam omnipotentia, vt in actu primo operatiua proxime, non est prior quam omnipotentia sumpta absolute.

Solutio
secunda.

Ad secundam Resp. conced. quod Deus cognoscit creaturas possibiles in seipsis terminatiue vt obiectum secundarium, non autem motiue, vt obiectum primum. Cognoscere creaturas in se ipsis terminatiue vt obiectum secundarium non est creaturas esse medium in quo ipse cognoscantur, & quod specificet cognitionem. Nam vt aliquid sit medium specificans cognitionem id est constituens cognitionem in tali specie, necessarium est vt moueat intellectum primum; si enim non moueat neque sit obiectum primum, iam supponit intellectionem plenè constitutam in tali specie atque adeo non specificabit. Cum ergo sola essentia Dei, sit obiectum motiuum, & primum ad quod terminatur cognitio diuina, necesse est vt illa cognitio totam suam speciem & perfectionem intrinsecam & essentialem accipiat ab essentia, non autem à creaturis, à quibus implicabit specificari cognitionem, cum illa non sint obiecta nisi secundaria, quae supponunt essentiam cognitionis plenè constitutam, imò implicat in terminis vt aliquid sit obiectum secundarium & sit constitutum.

Instabis, eo ipso quod res cognoscitur in seipsa iam non est obiectum secundarium, nam esse secundarium est cognosci in alio: imò in beatis creaturae sunt obiecta secundaria, & tamen perfectio cognitionis mutatur indiuidualiter mutata creatura quae cognoscitur.

Solutio
tertia.

Resp. posse fieri vt aliquid sit obiectum secundarium, licet cognoscatur in se ipso terminatiue tantum, si enim cognoscatur in se ipso, & tamen supponat cognitionem infinitam adaequate constitutam per terminationem ad obiectum infinitum à quo sumit totam suam essentiam & singularitatem, erit obiectum secundarium, & tamen cognoscetur in se ipso terminatiue. Cognitio ergo diuina cum sit infinite perfecta prout terminatur ad essentiam adaequate per illam constituitur, non autem per creaturas, ad quas non extenditur nisi postquam est adaequate constituta in ratione cognitionis. Vnde si desineret terminari ad creaturas intrinsece, nihil tamen amitteret suae perfectionis intrinsecae, vt dicitur infra. Et in hoc est discrimen visionis creatae, quae cum non accipiat perfectionem infinitam in ordine ad obiectum primum, per ordinem ad obiectum secundarium indiuiduari potest non autem cognitio increata.

Tom. I.

Ad tertiam Resp. Deum cognoscere, entia rationis, & mala primò indirectè in se ipso, quatenus videt in se ipso causas, à quibus illa possunt cognosci, & fieri; loquor enim solum de cognitione possibilem, secundò directè illa cognoscit, & immediatè in se ipsis sed terminatiue solum & secundariò, vt dixi.

QVÆSTIO III.

De scientia visionis. Art. 13.

L Oquitur de hac scientia sine dubio August. l. 11. c. 19. cum eam omni humano intellectui dicit esse inscrutabilem. *Longè (inquit) est iste modus ab acie mea, inualuit ex me, & non potero ad illum.* Patet enim latissimè, scientia hæc, quæ cognoscit Deus se ipsum, & res omnes extra se in aliqua differentia temporis existentes id est præteritas, præsentis, futuras, tùm necessariò à causis necessariò agentibus, tùm contingenter, à causis liberè operantibus. Nul- lum verò potest esse dubium circa scientiam certam, intuitiuam, & quidditatiuam quorumlibet existentium, præteritorum, aut etiam necessariò futurorum, sed ad futura libera tota reuoluitur disputatio, in qua difficultas est primò vtum omnia illa distinctè cognoscat Deus. Secundò in quo medio illa cognoscat quod est obscurissimum inuenire.

SECTIO I.

Vtrum Deus cognoscat distinctè futura omnia contingentia.

C Ertum est primò futuritionem rei, esse aliquid verè reale, præsupponens liberum Dei decretum sed non esse tamen aliquid actu præsens. Quod sit aliquid reale, manifestum est, quia licet nullus intellectus cogitet rem futuram, verè futura est, præsupponit autem essentialiter decretum Dei, de præbendo tali tempore concursu causa, à qua talis effectus exiturus est, quia sicut res in tempore non potest existere sine actuali concursu Dei, sic neque futura esse potest sine concursu Dei futuro; non potest autem esse futurus concursus Dei, quin Deus ab æterno decreuerit præbere concursum hunc tali tempore; nihil enim Deus facit in tempore quod ab æterno facere non decreuerit, ergo rei futuritio præsupponit essentialiter æternum Dei decretum de concursu exhibendo, alioqui res in tempore posset existere independentè à concursu, si esset futura independentè à decreto illius præbendi. Quale autem sit decretum illud, an sit absolutum, an conditionatum, an determinatum, an indifferens postea explicabitur. Nunc satis est dicere illud qualecunque tandem sit præsupponi ante omnem futuritionem, quam dixi sic esse aliquid reale, vt non sit tamen aliquid actu præsens, vt dixi, de possibilitate, quia quando dicitur aliquid esse actu nunc futurum, non significatur futuritionem esse aliquid actu præsens, sed esse aliquid quod erit actu, quia futurum, est aliquid minuens significationem verbi (est) quæ non significat existentiam actuale, sed solam identitatem prædicati.

Futuritio.

Est autem difficile dicere quid sit reale illud, quod non est solum possibile, sed neque adhuc est actuale, de quo fusè disputat Suarez tomo 2. de gratia in prolegom. c. 7. vel enim dices illud esse, quod talis effectus causam habeat determinatam, & hoc dici non potest, quia causa nondum est, & non est adhuc determinata, sed erit, & se ipsam determinabit. Vel dices esse quod Deus decreuerit rem esse tali tempore, & hoc manifestè falsum est, quia decretum Dei nõ est absolutum pro effectibus liberis, vt ostendam postea imò sicut rem esse actu existentem est aliquid illi in-

L 2

trinsecum;

trinfecum, non solum decretum Dei de re producenda hic & nunc, sic rem esse futuram est etiam aliquid intrinfecum rei futuræ, non autem solum Dei decretum de re producenda tali tempore.

Nihil igitur aliud est rei futuritio quam coexistentia rei, & temporis sequentis, itavt in recto sit ipsa rei existentia, in obliquo autem dicat tempus illud sequens cui coexistet. Non sumo autem tempus sequens reduplicatiue, vt sequens, sed specificatiue, id est quod erit sequens, & erit hoc numero, connotat ergo res futura tempus tale, quamuis non connotat illud vt est sequens. Alioqui explicaretur ignotum per ignotum, quod ferè habent alij omnes modi explicandi futuritionem, vt cum dicitur esse transiuntum rei ab esse quod habet in causa ad esse in se ipsa pro tali tempore: tendentia ab esse in potentia ad esse in actu.

Ens con-
tingens.

Certum est secundo, ens contingens illud vocari quod procedit à causa indifferente ad agendum & non agendum positis omnibus ad agendum prærequiritis. Licet enim vniuersum ens contingens dicatur illud quod potest esse, vel non esse, quo modo nullum est ens creatum quod non sit contingens: magis tamen propriè ens contingens restringi solet ad illum effectum qui procedit à causa indifferente ad agendum, potest autem causa esse indifferens primo lublatis omnibus quæ sunt ad operandum necessaria, & sic nulla est causa quæ non sit indifferens, deinde potest esse indifferens positis omnibus prærequiritis ad operandum, hoc enim requiritur omnino ad libertatem, & hæc est causa indifferens cuius effectus dicitur contingens.

Sed indifferencia tamen illa, & indeterminatio causæ contingentis, non est indeterminatio actualis sed potentialis. Indeterminatio actualis, est illa quæ potest explicari per duas de inesse, erit vel non erit: indeterminatio potentialis illa quæ potest explicari per vnam de inesse, alteram de possibili, erit, sed poterit non esse. Illa enim indeterminatio est in causa, non in effectu: ens enim contingens est determinatū determinatione actuali, quia disiunctiue verū non est de illo dicere, erit vel non erit, sed licet tantum dicere de illo, erit, poterit autem non esse, quod est habere indeterminatorem potentialem.

Necessitas
antecedens &
consequens.

Certum enim est tertio, quod ens contingens excludit quidem semper omnem necessitatem antecedentem, sed non excludit necessitatem consequentem; quam diuisionem ex Augustino, & Anselmo, amplexi sunt omnes Theologi, necessarium enim illud dicitur quod non potest non esse. Potest autem oriri hæc impotentia, vel ex causa effectum ipsum antecedente, & faciente illum necessariò esse, vocaturque illa necessitas absoluta, & antecedens, quia illam non facit effectus ipsius existentia, sed ipsa causa. Secundo potest hæc necessitas, per quam effectus necessariò est, oriri ex ipsa existentia effectus, & hæc vocatur necessitas sequens, & ex hypothesi quam facit existentia effectus, per eam enim effectus non potest non esse, quia est; & hoc sensu omne futurum est necessariò futurum, quia implicat vt aliquid sit futurum simul, & non futurum omne existens est necessariò existens, quamuis absolutè possit esse non existens; per illam enim necessitatem significatur tantum, quod de eadem re non possunt verificari simul contradictoria.

Triplex
dubitatio.

Ratio ergo dubitandi primo est, quia si Deus cognoscit futura contingentia, scientia Dei est contingens & mutari potest intrinsecè, quia vitalis, & intrinseca expressio obiecti, non existit & necessariò mutatur obiecto mutato, sed obiectum contingens potest non existere, ergo cognitio quæ est vitalis eius expressio potest non existere.

Secundo sequitur quod voluntas creata non est libera, quia quod Deus praudivit non potest non euenire, sed necessariò eueniet; si enim Deus praudivit Petrum peccaturum cras, qui tamen non peccaret, Deus falleretur, implicat autem Deum esse deceptum, ergo implicat Petrum non peccare cras.

Tertio, si Deus cognoscit actus liberos futuros voluntatis creatæ, poterit etiam cognoscere decreta suæ voluntatis vt futura, hoc autem non admittitur communiter, non videtur tamen esse vlla disparitas.

Dicendum tamen primo est, non solum fide certum esse, sed naturali etiam ratione demonstrari quod Deus distinctè & intuitiue cognoscit omnes actus liberos futuros voluntatis creatæ.

Primo enim scripturæ sic sæpe asserunt oculi Domini multò lucidiores sunt sole, &c. Domino enim Deo antequam creentur omnia sunt agnita. Danielis 13. *Deus qui nostri omnia antequam fiant.* Deinde id constat euidenter ex prophetijs, vt merito dixerit Tertullianus, l. 2. in Marcionem *Dei præscientia tot testes habet quot fecit prophetas*, præterea eam esse notam deitatis certissimam dicitur Isaia 41. *Dicite quæ ventura sunt nobis, & dicemus quia dii estis.* Patres congerere longum esset, sanè Augustinus l. 5. ciuit. c. 4. *Confiteri Deum* (inquit) *& negare præscium futurorum aperta insania est.*

Conclusio
affirmans.

Scripturæ
& patres.

Secundo tamen naturali ratione id demonstrari negant Ocham, Gabriel, Gregorius, quos sequitur Herice disp. 6. c. 1. vbi omnia conatur soluere argumenta, quibus id probari solet. Sed optima tamen & demonstratiua ratio est quæ petitur ex veritate determinata, & cognoscibilitate futurorum contingentium.

Quidquid est verum, & cognoscibile, cognoscitur ab intellectu infinitè simpliciter perfectò, si enim res illa est scibilis, possibilis est eius scientia, si est possibilis scientia, ergo est in Deo: imò sicut Deus potest omne possibile, ita scit omne scibile, sed futurum contingens, est determinatè verum, & est cognoscibile, ergo cognoscetur ab intellectu infinitè perfectò. Maior non eget probatione, minor probatur omne id de quo formari potest enunciatio vera, est cognoscibile, de futuris contingentibus potest formari propositio determinatè vera, ergo est verum, & cognoscibile. Minor in logica probata est, illa enim propositio est vera, quæ conformis est obiecto enunciato, sed propositio quæ dicebat heri Petrum peccaturum, qui nunc peccat, erat conformis obiecto enunciato, dicebat enim quod reuera ita est: nam sicut verum est hodie dicere, Petrus peccauit heri, quia heri fuit peccatum Petri; sic verum heri fuit, Petrus peccabit, quia hodie peccat.

Deinde ex duabus contradictorijs Petrus peccabit, Petrus non peccabit, non potest esse vtraque vera, neque vtraque falsa: ergo vna est vera, & altera falsa. Denique id quod necessitatem habet consequentem, & determinationem actualem, habet etiam veritatem determinatam, sed futurum contingens habet necessitatem consequentem, quia implicat, vt res futura non sit futura, & determinationem etiam habet actualem, quia illa, vt dixi non pugnat cum indeterminatione potentiali, quæ sola requiritur ad libertatem actus.

S. I.

Utrum stare possit summa necessitas scientiæ diuinæ, cum contingentia futurorum.

Prima ergo & sanè insolubilis contra eam scientiam, difficultas erat, summa necessitas omnium eorum quæ sunt in Deo ex qua sic argumentor primo: illa scientia non est realiter, & intrinsecè in Deo, quæ potest non esse realiter, & intrinsecè, sed cognitio rei contingentis potest realiter, & intrinsecè non esse, ergo illa non est in Deo. Maior, vt dixi, nota est,

Triplex
difficultas.

est, quia nihil est in Deo realiter, & intrinsecè, quod realiter non sit ipse Deus, atque aded ens summe necessarium, cui repugnat non esse. Probatur minor, ad quam respondetur vulgò cognitionem rei contingentis posse non existere secundum terminationem, non secundum entitatem. Sed contra, id quod est essentialiter expressio vitalis, & intrinseca obiecti non existit vitaliter, & intrinsecè sublatò tali obiecto representato, sed illa cognitio obiecti contingentis est essentialiter vitalis expressio talis obiecti; cognitio enim est expressio vitalis obiecti cogniti, ergo illa non existit realiter & intrinsecè obiecto sublato.

Secundò, illa terminatio vel est aliquid extrinsecum Deo, vel est aliquid intrinsecum, si est extrinsecum, non est aliud, quàm obiectum cognitum, quod non potest reddere Deum vitaliter, & intrinsecè scientem; per hanc autem terminationem Deus constituitur vitaliter cognoscens, & illa sublatà non est cognoscens intrinsecè, ergo illa terminatio non est aliquid extrinsecum Deo: si autem est aliquid intrinsecum, sequitur, quod aliquid Deo intrinsecum, quod est ipse Deus, potest non existere.

Tertiò, clarè id ostenditur, nam sublatà existentia rei contingentis, Deus non est intrinsecè ac vitaliter cognoscens rem existentem, ergo aliquid intrinsecum Deo incipit non existere, quod antea erat.

Quid sit
terminatio
ad ob-
iectum.

Hæc difficultas, vt sæpè monui, totam ferè continet controuersiam de actu Dei libero, nunc obiter tantum attingendam potius quàm enucleandam; tota enim responsio in eo consistit, quod in Deo est vnicus actus simplicissimus, qui propter infinitatem habet totam perfectionem intrinsecam requisitam ad quemuis actum scientem possibilis, futura, existentia, modò tamen ex parte obiecti ponatur futuritio, existentia, possibilitas. Est enim actus ille secundum se omnis scientia, modo ex parte obiecti ponatur possibilitas, existentia, futuritio. Quia illa scientia est perfectio adæquatè intrinseca Deo, sed connotans semper aliquid extrinsecum, quod si fuerit necessarium, scientia erit necessaria, & secundum vitalitatem intrinsecam, quam dicit in recto, & secundum terminationem, quam dicit in obliquo. Si autem illud extrinsecum fuerit contingens, semper scientia erit necessaria secundum vitalitatem intrinsecam, sed erit contingens secundum cōnotationem extrinsecum. Quod explicari optimè potest exemplo relationis: nam albedo parietis, v. gr. est de se sufficiens ad fundandam relationem quancunque similitudinis, imò vt sit tota similitudo cum quocunque alio pariete albo, modò tamen ille ponatur. Vnde quando fit de nouo paries albus, prior ille paries omnino immutatus incipit esse illi similis, ex eo præcisè quia ponitur obliquum, quod connotatur à similitudine. Idem omnino valet in scientia diuina, quæ, vt dixi, sufficiens est ad omnia scienda, modò ponatur extra ipsam id quod connotari debet extrinsecè, vnde

Scientia
immuta-
bilis.

Ad primam Resp. negando scientiam rei contingentis in Deo posse non existere secundum totam perfectionem, & vitalitatem quam dicit intrinsecè, & in recto, cum illa sit, vt dixi, ens necessarium: posse autem non existere secundum id quod dicit in obliquo, & extrinsecè, sicut dicebam de relatione similitudinis. Ad probationem nego illam maiorem, id quod est essentialiter vitalis & intrinseca expressio obiecti, sublato obiecto non existit vitaliter & intrinsecè, hoc, inquam, nego in actu qui est infinitus, & ab obiecto non specificatur, sed est intrinsecè, vt dixi, vitalis expressio cuiuslibet obiecti, modò illud obiectum extrinsecè ponatur. Quod vt videtur in scientia, quæ supponit obiectum, facilius explicatur quàm in actu voluntatis, qui causat liberè obiectum, ideoque debet esse illo prior. Scientia verò

speculatiua, est posterior obiecto ad quod terminatur eo ipso quod ponitur obiectum, quia ipsa in se totum habet quod requiritur intrinsecè, vt sit omnis cognitio.

Ad secundam satis dixi terminationem esse adæquatè intrinsecam, quamuis compleatur extrinsecè per aliquid obliquum quod connotatur.

Ad tertiam similiter dixi, quod sublatà existentia rei contingentis Deus est vitaliter & intrinsecè cognoscens rem existentem, secundum totam perfectionem vitalem & intrinsecam, quam dicit talis cognitio, sed non est cognoscens vitaliter ex defectu connotati extrinseci, quod in obliquo respicitur per talem cognitionem vitalem, & intrinsecam: sed longior eorum discussio pertinet ad sequentem disputationem.

S. II.

Vtrum stare possit scientia futurorum, cum creata libertate.

Secunda difficultas erat concordia humanæ libertatis cum scientia certa & infallibili eorum, quæ factura est creatura. *Ineffabiliter enim me mouet* (inquiēbat Euodius apud August. lib. 3. de libero arbitrio cap. 2.) *Quomodo fieri possit, vt Deus sit præscius futurorum, & nos nullà necessitate peccemus.* Quisquis enim dixerit aliter euenire posse quàm Deus ante præsciuit, præscientiam Dei destruere insanissimè impietate nititur.

Ratio enim dub. primò est, quia quod Deus certò sciuit futurum, non potest nō euenire, quod liberè fit, potest non euenire. Vnde argumentum erat Vicleffi, quod Deus futurum præsciuit, est necessarium, Deus præsciuit Petri peccatum futurum, ergo est necessarium. Probo maiorem, quoties antecedens est necessarium, consequens etiam est necessarium, sed hoc antecedens Deus præsciuit, Petrum peccaturum, est necessarium, ergo & consequens.

Quadruplex du-
bitatio.

Secundò, præscientia Dei certissima est, & non potest falli, ergo illius obiectum euenire aliter non potest: probo consequentiam, si Petrus, quem Deus præuidit peccaturum non peccaret, Deus falleretur, sed Deus non potest falli, ergo non potest Petrus, non peccare.

Tertiò, viget molestissimum dilemma, de quo postea in materia de prædestinat. Si Deus præuidit me peccaturum, quidquid agam infallibiliter peccabo; Cur? ergo me torqueo ad euitandum peccatum; & ne recurras ad necessitatem consequentem, sic insto, si Deus heri præsciuit me peccaturum cras, vel si heri verum fuit me cras peccaturum, tam mihi non est liberum & non euitabile, vt non peccem cras, quàm non est liberum, & non euitabile, vt non peccaui heri; sed mihi, nunc nullo modo est liberum, & euitabile, vt non peccaui heri: ergo mihi nunc non est liberum vt non peccem cras. Probatur maior, ideo non est mihi liberum nunc heri non peccasse, quia est necessarium ex suppositione aliqua præterita, sed peccare cras est necessarium, ex suppositione præterita; quia est necessarium ex suppositione quod Deus heri præsciuit me peccaturum, vel etiam quod heri verum fuerit me peccaturum, ergo, &c. Vnde formatur breue hoc argumentum, suppositio de præterito tollit libertatem, veritas rei futura, est suppositio de præterito, ergo tollit libertatem.

Quartò, id quod tempore posterius est non potest impedire id quod est prius tempore, & res tempore prior non potest dependere ab ea quæ tempore posterior est. Quomodo enim efficere potest ea res posterior, vt non fuerit res præterita, ad præteritum enim non datur potentia. Probatur, mea voluntas

L 3 non

non potuit impedire scientiam illam Dei, tunc quando non eram, neque nunc quando sum, cum illud iam sit præteritum, ergo, &c.

Dicendum tamen est, nullo modo destrui libertatē creatæ voluntatis per Dei præscientiam futurorum, sed utramque tenendam esse non solum fide sed etiam ratione quam non nisi omnino imperitè negarunt Celsus, Marcion, Manichæi, & nouissimè Vviclefusus, nos autem utramque confitemur, & utramque fide veritatis confirmamus, inquit August. lib. 11. Ciuitat. cap. 21.

Probatio.

Ratio autem clara est, quia illud optimè conuenire potest cum libertatis indifferentia, quod non facit necessitatem antecedentem, sed consequentem duntaxat, præscientia futurorum contingentium facit necessitatem duntaxat consequentem, non autem antecedentem, quæ oritur ex parte effectus, ergo illa præscientia optimè potest conuenire cum libertate.

Necessitas consequens stat cum libertate.

Maiores, ut dixi, sæpè inculcant Augustin. lib. 1. contra aduersarium legis, & lib. 5. Ciuit. cap. 10. Anselm. lib. 2. Cur Deus homo cap. 17. & ipse Philosophus lib. 1. de Interpretatione cap. 10. & sanè lumine naturali nota est. Primò, à posteriori, nam visio rei actû præsentis, & memoria rei præteritæ, non tollunt contingentiam rei præsentis, aut præteritæ, quamuis necessarium omnino sit, ut quod video præsens, sit præsens, & quod memini esse præteritum, sit præteritum, neque tamen necessitas illa est contra libertati, quia est tantum necessitas ex suppositione quod res sit præsens vel præterita, ergo illud quod facit necessitatem solum sequentem, non potest tollere libertatem. Quis enim dicat me necessariò peccare, quia tu me vides furantem. Deinde à priori ratio certa est, quia illud non destruit libertatem, quod sequitur, & supponit libertatem, sed necessitas sequens, & ex suppositione sequitur libertatem, & illam supponit; idè enim dicitur sequens, & ex suppositione. Nam idè est necesse, me nunc loqui liberè, quia loquor liberè, est enim necessitas, quam causat ipsamet existentia effectus, & fundatur in notissimo illo principio Metaphysico, impossibile est idem simul esse, & non esse: imò nihil omnino aliud significat. Certa igitur, & euidentis est prima maior.

Neque minùs perspicuum est, quod habebat minor necessitatē hanc, quæ causatur à præscientia futurorum, esse solum necessitatem sequentem, & ex suppositione. Quod probatur primò, à priori: illa scientia quæ purè speculatiua est, & supponit effectum liberè positum, non facit necessitatem antecedentem, sed sequentem duntaxat, & ex suppositione, scientia Dei est purè speculatiua, quæ supponit non facit rem esse, non enim idè peccaturus est Petrus, quia Deus videt, sed idè Deus videt, quia est peccaturus, sicut non idè pecco, non idè curro, quia Deus me videt currere, vel peccare, sed quia curro, vel pecco. Et hunc esse vnanimem Patrum consensum constabit ex quæst. 5. vbi ostenditur scientiam visionis nullo modo esse causam rerum. Deinde declaratur à posteriori pluribus exemplis clarissimis. Primum & valde commune apud omnes Patres est visio rei præsentis, quæ ut patet non facit necessitatem nisi ex suppositione, quia est purè speculatiua, sed visio rei futuræ prorsus eodem modo se habet, cum sit eodem modo speculatiua, ergo non facit necessitatem nisi ex suppositione, neque magis tollit libertatem, quam visio rei præsentis, ut rectè notat Boëthius, lib. 6. consolatur. prola 6. si video iacentem, necessitas non inferitur ei à visu meo, ut iaceat, sed potius à iacente inferitur necessitas, ut illum videam. Alterum exemplum, ut dixi, est memoria rei præteritæ, quæ non facit rem esse præteritam, sed supponit. Tertium est præscientia, quam habet Deus, de

his, quæ ipse liberè factururus, non enim minùs propterea operatur liberè. Quartum est, sicut res existens necessariò existit, etiam si existat liberè, sic futurum est necessariò futurum, & tamen erit omnino liberè: ergo similiter cognitio rei contingentiter futuræ, potest esse infallibilis, & necessaria. Denique argumentor cum August. lib. 5. Ciuit. cap. 10. Si enim præcitat Deus, aliquid futurum contingentiter, & liberè, illud erit contingentiter, & liberè, alioqui destrueret suum obiectum hæc scientia. Hinc.

Ad primam facilis responsio est, disting. maiorem, quod Deus sciuit euenturum non potest non euenire, antecedenter nego, ex suppositione concedo. Quod enim Deus præcitat est necessarium necessitate solum ex suppositione, quam causat non præscientia Dei, sed futuritio effectus. Vnde fateor quod quando antecedens est necessarium, eodem modo necessarium est consequens, atque adè cum istud antecedens non sit necessarium nisi ex suppositione, consequens etiam ex suppositione necessarium est.

Ad secundam concedo Deum non posse falli, sed distinguo consequentiam, ergo illius obiectum aliter non potest euenire antecedenter & absolutè, nego: consequenter & ex suppositione concedo. Si enim Petrus quem Deus præuidit peccaturum non peccaret, Deus non falleretur, quia non præuidisset Petrum peccaturum. Sicut si non esses hic, Deus, qui te videt esse hic, non falleretur, quia non te videret esse hic.

Ad tertiam Respond. verum esse quod si Deus præcitat me peccaturum infallibiliter peccabo, sed potero tamen absolutè non peccare; non enim infallibiliter peccabo, quia Deus præcitat, sed quia liberè me determinabo ad peccandum, vnde inutiliter additur, cur ergo me torqueo ad vitandum peccatum? nam possum absolutè illud vitare, nec pecco quia Deus vidit, sed quia non me torqueo, ut velim non peccare. Instantia de suppositione præterita difficilis est. Ad quam respondeo disting. tam mihi est inuitabile, ut non peccem cras ex suppositione quod sim peccaturus, quam est inuitabile, ut non peccauerim heri, concedo, quia sicut implicat ut peccauerim, & non peccauerim heri, sic est impossibile ut cras sim peccaturus, & non peccaturus: tam est inuitabile absolutè nego, quia scilicet in peccato crastino est suppositio aliqua futura, quam absolutè possum tollere, in peccato præterito, nulla est suppositio quam nunc absolutè possum tollere.

Ad quartam, Resp. etiam id quod est prius tempore, pendere posse ab eo quod est posterius tanquam ab obiecto; res enim quæ tempore posterior est si sit obiectum rei præteritæ, potest absolutè impedire ne fuerit res præterita, ex suppositione verò non potest, ad præteritum enim ex suppositione quod sit præteritum, nulla est potentia, sed absolutè potest non esse. Fateor ergo quod quando non eram, impedire non potui scientiam illam, sed quando sum, absolutè possum illam impedire, consequenter autem non possum impedire.

Colliges ex his in quo sensu verum esse possit quod Deus (idè) cognoscat futurum, quia est futurum. Si enim illud (idè) significet aliquam causalitatem, falsa est propositio, si autem significet quod benè inferatur tanquam aliquid posterius ex priori, vera est propositio.

S. III.

Vtrum Deus cognoscat decreta sua voluntatis, ut futura.

Tertia hæc erat difficultas cuius sensus est vtrum Dei decreta, sicut quamuis sint æterna, prius tamen

Solutio difficultatum.

men ratione nostrâ cognoscuntur, vt possibilia, quàm vt iam actu posita, Deus enim scit, quid possit decernere, sic in eo signo, vel in sequenti cognoscere illa possit, prius ratione vt futura, quàm cognoscat illa vt existentia. Cum enim detur signum aliquod rationis, in quo intelligitur scientia simplex in Deo nondum posita scientia visionis, quæritur vtrum Deus suum decretum cognoscat, vt possibile, Deinde vt futurum, postremò vt iam existens.

Triplex difficultas. Ratio dubit. est primò, quia Deus in aliquo signo rationis concipitur vt indifferens ad volendum & nolendum, & in sequenti signo concipitur determinatè volens, ergo in illo signo, in quo concipere potest se ipsum vt indifferentem, potest concipere se in sequenti signo voliturum. Probo consequentiam, si detur signum aliquod rationis in quo Deus concipiatur nondum velle, potest in sequenti signo concipi voliturus, sed in eo signo in quo concipitur indifferens ad volendum, & nolendum, Deus concipitur nondum velle, ergo in illo signo potest concipi voliturus.

Secundò, Deus prius ratione cognoscit quid sua voluntas possit velle, quàm cognoscat quid actu velit, ergo prius ratione potest cognoscere quid sit volitura, cur? enim potest decreta sua cognoscere vt possibilia, non potest cognoscere, vt futura, vel quare possibilitas dicit solam prioritatem à quo, futuritio autem dicit prioritatem in quo: Imò illud concipitur vt futurum quod concipitur vt posterius alio, sed decretum liberum concipitur vt posterius perfectionibus necessariis, ergo concipitur vt futurum.

Tertiò, multa sunt decreta conditionata quæ Deus ab æterno cognoscit, vt futura, v. gr. cognoscit, si filius me rogaret, ego decernerem mittere illi plusquam duodecim legiones Angelorum, ergo Deus sua etiam decreta absoluta cognoscit vt futura. Probatur anteced. non potest Deus cognoscere per scientiam mediam futurum conditionatum quin etiam cognoscat eadem scientiâ suum decretum conditionatum, sed cognoscit futurum conditionatum per talem scientiam, ergo cognoscit etiam decretum suum conditionatum, quod non potest cognoscere, nisi vt futurum.

Conclusio negans. Dico tertiò, Deus non potest vllò modo cognoscere decreta sua libera, vt futura, quàmuis cognoscat illa, vt possibilia. Ita docent Vasq. disp. 65. c. 4. Arrubal. disp. 47. cap. 4. Herice disp. 7. cap. 9. Albert. tom. 1. q. 3. & 4. principio Philosoph. Granadus tract. 4. disp. 1. Moncaus disp. 3. cap. 17. Molina, Becanus, Turrianus, contra Suarez lib. 2. de scientia futurorum cap. 8. Ruiz disp. 26. sect. 4. Fonseca & alios recentiores.

Probatio Ratio autem est, quia illud non cognoscitur à Deo vt futurum, cuius existentiam in nullo instanti temporis realis Deus potest negare; sed in nullo instanti temporis realis Deus potest negare existentiam sui decreti: ergo Deus non potest illud cognoscere, vt futurum. Minor euident est, quia cum omne Dei decretum æternum sit, nullum est instans temporis in tota æternitate, in quo existentia de illo possit negari, nam quàmuis præcisè possit cognosci, quin cognoscatur existens, manifestum tamen est quod de illo negari non potest existentia. Probatur ergo maior, futuritio essentialiter dicit posterioritatem non tantum naturæ, vel originis, vel rationis, sed durationis; futurum enim est illud quod nunc non est, sed postea erit, quia includit formaliter, & explicite duo instantia temporis, vnum in quo non est, alterum in quo est, sicut præteritum intelligi non potest, tunc esse præteritum quando actu est, quia dicit instans temporis, in quo est, & alterum in quo non est. Ergo sicut Deus non potest cognoscere decreta sua vt præterita, sic neque cognoscere illa potest vt futura.

Confirmat. quia vt aliquid dicatur futurum, non sufficit posterioritas à quo seu naturæ, rationis, vel originis, sed requiritur posterioritas in quo, id est temporis, alioqui Deus cognosceret diuinas personas vt futuras, quia sunt posteriores origine personis producentibus, sed decreta Dei libera quàmuis habeant posterioritatem à quo, respectu necessariorum non habent tamen posterioritatem in quo, quia in nullo instanti sunt decreta necessaria, quin sint decreta libera, ergo, &c. Hinc

Ad primam Resp. distinguendo antecedens, Deus in aliquo signo rationis concipitur vt indifferens negando actuale decretum, nego, præcendendo ab actuali decreto, concedo: vnde nego consequentiam, quia vt aliquid affirmetur futurum, non sufficit quod in aliquo signo præcendere possit intellectus ab actuali eius existentia, sed debet illam etiam negare. Vnde ad probationem distinguitur maior, si potest in aliquo signo Deus intelligi nondum velle, negando illum actu velle, potest concipi voliturus, concedo, si tantum potest præcisè intelligi nondum velle, nego.

Ad secundam, Resp. esse disparitatem inter futurum, & possibile. Quia possibile (vt aliàs monui) significare aliquando potest id quod non est, sed potest esse, non potest eo modo Dei decretum concipi vt possibile. Secundò, possibile significat id quod non implicat contradictionem, & sic quodlibet existens dici potest possibile. Igitur concesso antecedente, consequentia negatur, quia cognoscere quid voluntas possit velle, non negat existentiam decreti pro eo tempore, quam existentiam negat, vt ostendi, futuritio decreti: nam possibile præcendit omnino à tempore, cuius non significat vllam differentiam, præsens autem, futurum, & præteritum significant differentias temporis. Et futurum quidem pro vno tempore dicit negationem existentie, pro altero autem existentiam. Potest ergo Deus scire quid voluntas sua velit, non potest scire quid sit volitura. Quia illud est futurum quod concipitur posterius alio, posterioritate in quo, non posterioritate à quo. Decretum liberum est posterius decreto necessario posterioritate à quo, non in quo.

Ad tertiam Respon. etiam decretum conditionatum cognosci nullo modo posse, vt futurum, quia nullum Dei decretum esse potest, quod non sit æternum, Deus ergo non dicit si filius me rogaret cras, ego decernerem illi dare 12. Legiones Angelorum, sed ego decreuissem ab æterno illi dare. 12. Legiones Angelorum, quod non est cognoscere suum decretum vt futurum: vel si velis ego ab æterno decreui, quod si filius me rogaret, ego darem illi. 12. Legiones Angelorum. Sed de hoc decreto longa erit inferius disputatio.

SECTIO II.

In quo medio videat Deus futura contingentia.

Dixi hætenus cognosci à Deo futura, nunc difficilius est dicere medium & motuum formale in quo illa cognoscit certò, & infallibiliter, nam cum omnis cognitio habeat obiectum formale, alioqui cognosceretur aliquid sine ratione cognoscendi, sic quoties cognitio est certa, requirit rationem formalem obiecti omnino certam, id est vt obiectum sub ea ratione quâ cognoscitur sit certum, alioqui (vt rectè notat S. Thomas) obiectum cognosceretur perfectius, quàm sit cognoscibile. Difficultas igitur est sanè grauissima, quanam sit formalis illa ratio certa, & infallibilis, quæ ita connexa necessariò sit, cum futuro contingente incerto, vt sit ratio formalis illud cognoscendi certò & infallibiliter.

Ex

Ex variis autem sententiis in quas abiisse video Scholasticos, quatuor videntur celebriores quas sigillatim discutere lubet. Prima vtrum videantur in causis increatis, omnipotentia præsertim, & decreto. Secunda vtrum videantur in causis creatis, quæ sunt voluntas, & causæ morales. Tertia vtrum videantur in præsentia reali ad æternitatem. Quarta tandem vtrum videantur in se ipsis.

S. I.

Vtrum futura contingentia videantur in causa increata id est in omnipotentia, vel in decreto.

Inquirimus ergo, ante omnia medium hoc cognitionis certæ de re incerta intra ipsum Deum, in quo tria inueniri possunt quæ connexionem habent cum futuritione actus liberi, omnipotentia, Idea, decretum, & sanè si consideretur entitas sola omnipotentie, vel Idæ, manifestum est ex dictis disp. præcedenti quod illæ non possunt esse medium cognitionis futurorum, cum entitas ipsa omnipotentia, vel Idæ sit indifferens ad futuritionem, vel non futuritionem effectus, in causa verò indeterminata, & indifferente implicet effectum videri determinatum, vt sæpe dicturi sumus in hac materia. Tota ergo difficultas reuoluitur ad ipsum decretum quod Deus habet æternum, vel prædeterminandi voluntatem, vt ponat talem actum, vel certò concurrendi cum voluntate ad talem actum. Obiectum primi illius decreti si esset, non posset aliud esse quàm actus ipse futurus, obiectum ipsius posterioris decreti, quod sine dubio est, non potest aliud esse quàm concursus Dei.

Decretum Dei.

Status controversiæ.

Decretum absolutum.

Tota ergo controuersia est vtrum decretum quod Deus habet de præbendo concursu voluntati liberæ sit medium illud formale, in quo Deus videt futuros actus voluntatis qui pendent à tali concursu.

Ratio autem dubitandi sanè difficillima est, quia primò, in eo decreto potest Deus videre futura contingentia, si illud est absolutum, efficax, & antecedens futuritionem effectus, sed decretum æternum quod Deus habet præbendi concursum causis secundis, est absolutum, efficax, & determinatum, ergo in eo videri possunt futura. Maior non videtur egere probatione. Probatur minor illud decretum quo causatur effectus determinatus, non potest esse conditionatum, nam decretum quandiu manet conditionatum non potest influere in effectum, vt patet, quia manet suspensum, vsque ad positionem conditionis: neque potest esse inefficax, quia si est inefficax non ponit effectum, nec est indifferens ad vtramque partem conditionis, alioqui non determinatè poneret vnam potiùs partem quàm aliam. Per istud decretum dandi concursum causæ liberæ ponitur effectus determinatus: ergo illud decretum est absolutum, efficax & determinatum.

Dabitur circulus.

Secundò, illud decretum non potest esse conditionatum quin sit huiusmodi, ego decerno concurrere, si voluntas agat, vel si voluntas se determinet ad agendum, sed hoc non posse dici, manifestè probo; si enim hoc Deus diceret volo concurrere si voluntas agat vel si se determinet, Deus diceret, decerno concurrere si concurrat, nam actio & determinatio voluntatis, realiter est ipse concursus Dei, vel certò si agas de virtuali determinatione semper eadem difficultas est, quia illa includit saltem in obliquo determinationem formalem, atque ita semper diceret Deus volo concurrere si concurrat.

Quid videt Deus vt se determinet.

Tertiò, vt Deus dicat decerno concurrere hic & nunc, si Petrus velit, necesse erit vt determinetur ob-

iectiue ad agendum ex eo quod videat actionem Petri futuram, si Deus concurreret, sed Deus hoc videns non potest obiectiue determinari, nam primò, illud est aliquid simpliciter necessarium, implicat enim vt Deus mecum concurrat quin ego agam, semper ergo Deus videt, si ego cum illa voluntate concurrero ad amandum, amabit, atque ita semper determinaretur ad talem concursum præbendum imò tam videt me odio habiturum, si dederit concursum ad odium, quàm videt me amaturum, si concursum dederit ad amorem. Quare igitur magis determinabitur ad vnum, quàm ad aliud. Deinde implicat vt Deus videat actionem illam meæ voluntatis futuram, quin videat illam talem futuram in indiuiduo, alioqui videret, & non videret, quia nihil existit nisi sit indiuiduum, sed ante decretum suum quo determinet voluntatem ad indiuiduum actus, non potest videre actionem voluntatis, vt talem in indiuiduo, ergo ante decretum non videt Deus actionem voluntatis futuram, præsertim cum in Deo non sit cognitio vlla confusa. Denique Deus non potest videre determinationem creatæ voluntatis existentem nisi videat omnes eius causas, sed ante decretum Deus non videt omnes causas, quarum vna, est ipsum decretum, ergo ante decretum non videt determinationem voluntatis, quam propterea videre potest in decreto quod illam antecedit.

Dico primò, implicat vt Deus in decreto suo etiam antecedente videat futura, non solum contingentia, sed etiam necessaria tanquam in medio prius cognito.

Rationem sæpe indicaui superius, quia decretum antecedens non potest esse medium prius cognitum determinans ad cognitionem futuri, si non possit prius cognosci decretum quàm cognoscatur effectus futurus, sed implicat cognosci à Deo decretum prius quàm cognoscatur effectus futurus, ergo in illo decreto, tanquam in medio non potest cognosci effectus futurus. Probatur minor, implicat prius cognosci decretum liberum quàm cognoscantur ea per quæ constituitur vt distinctum ab actu necessario, sed non potest cognosci pro vt distinctum à necessario prius quàm cognoscatur effectus futurus, quia non est distinctum à necessario nisi per connotationem talis effectus, quam solam suppleat actui necessario, ergo implicat cognosci decretum prius quàm cognoscatur effectus futurus. Atque ita ipsum effectum futurum cognoscere in decreto non erit aliud quàm videre illum effectum futurum in se ipso.

Neque dicas, effectus futurus habet necessariam connexionem cum decreto necessitante, ergo implicat cognosci decretum prædeterminans quin cognoscatur effectus futurus, ergo in illo decreto tanquam in medio videri potest effectus futurus. Resp. conced. anteced. & primam consequentiam, sed negando secundam consequentiam. Nam fateor non posse cognosci decretum liberum, quin cognoscatur effectus futurus, sed nego decretum esse propterea medium ad cognitionem futuri, quia, vt dixi, non cognoscitur prius quàm cognoscatur ipsum futurum, sine quo implicat cognosci decretum, atque ita cum decretum cognoscatur in se ipso, ipsum etiam futurum cognoscetur in se ipso.

Dico secundò, implicat vt Deus videat futura contingentia, quæ pendent à voluntate libera in decreto præbendi concursum, quod ita est absolutum, & efficax, vt semper sit dependens à voluntate, & conditionatum saltem virtualiter. Ita docent contra Richardum, Granadum Ruiz, & multos, Thomistas, Bellarm. Suares, Herice, alique communis, etiam ipse Scotus, quem pro se aduersarij citant.

Ratio autem generaliter est illa quam sæpe indicaui, primò, quia illud non est prima ratio cognoscendi

Etiam si decretum esset prædeterminans futura in eo non videntur.

Secunda conclusio.

Voluntas
est indiffe-
rens posito
decreto.

cendi futurum contingens infallibiliter, quo posito effectus contingens nondum est infallibiliter futurus, sed posito decreto de præbendo concursu voluntati liberæ, effectus contingens nempe actus voluntatis nondum est infallibiliter futurus ergo illud decretum de præbendo concursu non est medium, & prima ratio in qua videatur futurum. Minor probatur, tunc futurum contingens nondum est infallibiliter futurum, quando voluntas est adhuc omnino indifferens ad illud ponendum, sed posito decreto Dei, voluntas est omnino indifferens ad agendum, vel non agendum, nam causâ libera illa est, quæ positis omnibus prærequisitis etiam in sensu composito potest agere, vel non agere (vt sæpè probatum est) sed decretum de dando concursu est vnum ex prærequisitis vt patet, ergo illo posito, etiam in sensu composito voluntas potest agere, & non agere. Imò si voluntas eo posito non est indifferens, necessitatur antecederet per hoc decretum cum necessitate autem antecedente stare non posse libertatem demonstrari potest. Denique decretum illud Dei de præbendo concursu, duplex cogitari potest; alterum remotum, & generale quo Deus dicit, volo concurrere ad omnes actus ad quos voluntas se determinabit, eo decreto posito clarum est quod voluntas est adhuc indifferens: alterum est decretum, speciale quo dicit, volo hic, & nunc dare concursum ad amorem potius quam ad odium, & hoc decretum si est absolutum simpliciter, & antecederet ad omnem determinationem voluntatis facit necessitatem antecedentem, ergo posito eo decreto voluntas est indifferens, neque illud præcisè sumptum habet necessariam connexionem cum futuro contingente.

Neque dicas, Deum non facere hoc decretum nisi posita scientiâ conditionatâ eorum quæ voluntas factura est, si præbeat illi concursus, ergo in hoc decreto posita scientia conditionata videri potest futurum.

Sed contra nam primò, loquimur de decreto solitariè sumpto reddit enim difficultas in quo medio Deus videat quod voluntas se determinabit ad amorem, si habeat concursus paratum ad amorem, vel ad odium in hoc enim est difficultas. Deinde etiam posita scientiâ conditionatâ non potest decretum esse simpliciter absolutum, vt probabo statim, ergo eo posito semper voluntas est indifferens.

Quale sit
hoc decre-
tum.

Secunda igitur pars explicat quod est in hac materia difficillimum, quale sit decretum illud dandi concursus, quo explicato planè sequitur quod in eo videri non possunt futura. Si enim illud decretum est aliquo modo conditionatum, & dependens à determinatione voluntatis, quam expectat, & sine qua non est efficax, & determinatum, certè implicat vt in eo videatur actus voluntatis liberè futurus. Sed illud decretum est huiusmodi, quod sic ostendo breuiter, ex his quæ prima secunda fusiùs probaui.

Est condi-
tionatum
virtualiter

Statuebam igitur primò, decretum istud quatenus præcisè se tenet ex parte Dei, & abstrahit à determinatione creaturæ, esse purè conditionatum, & indifferens ad vtramque partem conditionis, si enim esset absolutum, independenter à determinatione voluntatis, determinaret voluntatem, & ab ea non determinaretur. Sed illud tamen decretum prout supponit scientiam conditionatâ determinationis creaturæ cui actu præbet concursus esse absolutum & determinatum, dependens autem à voluntate atque adeò virtualiter conditionatum. Ratio est quia decretum purè conditionatum non potest influere in effectum efficaciter. Deinde in eo decreto ponere Deus vellet suum concursus si esset suus concursus, cum eadem sit actio Dei, & creaturæ.

Sed aliunde tamen implicat, vt illud decretum etiam posita scientiâ conditionatâ sit ita determinatum, & absolutum, vt ne virtualiter quidem sit conditionatum & indifferens primò, enim si supponit

Tom. I.

scientiam conditionatam determinationis voluntatis, est dependens ab illa determinatione voluntatis, & illam implicite ac virtualiter includit vt conditionem, dicit enim implicite non decernerem concursus, nisi viderem existentiam voluntatis hoc est decretum esse virtualiter conditionatum ergo est virtualiter conditionatum. Deinde illud decretum simpliciter absolutum etiam posita scientiâ conditionatâ tolleretur libertatem, quia tunc voluntas etiam posita scientia conditionatâ non est indifferens, quando habet aliquid determinatum in statu absoluto, quod non habet in statu conditionato, sicut si Deus post scientiam mediam, statueret prædeterminare voluntatem illa prædeterminatio tolleretur libertatem, quia illa esset aliquid determinatum in statu absoluto, quod non erat præuisum in statu conditionato, sed istud decretum si esset simpliciter absolutum, esset aliquid determinatum in statu absoluto, quod non erat præuisum in statu conditionato, quia illud decretum inferret necessariò effectum, ergo istud decretum etiam suppositâ scientiâ mediâ non potest esse absolutum simpliciter. Imò vt dixi implicat in terminis vt decretum supponat scientiam effectus liberè futuri, & non sit conditionatum saltem virtualiter. Deinde idem probatur quia implicat videri à Deo actionem Petri futuram sub conditione, quin videantur omnes illius causæ futuræ conditionatæ, quarum vna est, ipsum decretum, sed actio Petri ex suppositione talis decreti est necessaria, ergo actio Petri videtur in statu conditionato, vt necessariò futura, non autem liberè. Probatur minor, decretum illud absolute positum habet necessariam connexionem cum effectû absolute futuro, & necessariò illum infert, ergo illud decretum vt conditionatè positum habet necessariam connexionem cum effectû conditionatè ponendo: nam sicut se habet decretum absolute positum ad consensum voluntatis absolute ponendum, sic se habet decretum conditionatè positum, ad consensum conditionatè ponendum.

Quid vi-
dat Deus.

Statuebam secundo, obiectum illud, quod Deus videt quando determinatur, hic & nunc ad ponendum concursus, esse non posse id, quod futura esset voluntas, si operari posset se sola, quia sic voluntas esset libera dependenter à cognitione impossibili. Deinde scientia Dei practica non dirigeretur per aliquid operabile, sed per aliquid impossibile. Imò implicat vt Deus videat actionem illam creaturæ futurâ, quin videat illam in indiuiduo, sed implicat vt Deus videat actionem illam indiuiduam existentem à sola creatura, ergo non potest videre, quid factura esset voluntas, si posset operari sola, sine Dei concursu.

Deinde non placent illi qui dicunt videri à Deo determinationem causalem, aut formalem conditionatè futuram, si detur concursus. Nam illi manifestû faciunt circulum (vt dixi) cum videat Deus fore suum concursus si sit suus concursus. Melius igitur, & faciliùs dici potest, id quod videt Deus per scientiam illam conditionatam, & per quod determinatur ad decernendum concursus, esse actionem ipsam voluntatis conditionatè futuram, si decernat Deus se illi accommodare non negando concursus, non dixi si sit concursus, quia hoc (vt dixi) esset circulus; concursus enim determinaret ad decretum concursus quod est prius concursus: sed dixi si Deus decernat se illi accommodare, quia non decernit absolute; sic enim esset necessarium, vt voluntas ageret, non est autem absurdum vllum si Deus dicat, erit concursus meus realiter in actu secundo, si ex parte mea non desit actus primus ad concursus, vel si decreuero dependenter à voluntate vt sit concursus. Tunc enim videt determinationem voluntatis conditionatè futuram dependenter à suis causis futuris conditionatè. Sed hæc alibi fusiùs.

Ad primam Respond. ex prima conclusione quod quamuis

M

Solutio
primæ du-
bitationis,

quamvis decretum esset simpliciter antecedens & absolutum, etiam in eo ut medio effectus non posset videri, cum effectus includatur in decreto. Deinde iuxta tertiam conclusionem, distinguitur maior, si decretum est absolutum, potest in eo videri futurum contingens, si est absolutum independentem à determinatione voluntatis ita ut non sit conditionatum virtualiter, concedo: si sit virtualiter conditionatum, & dependens à voluntate creata, nego in eo videri futurum. Hoc autem decretum esse dependens à voluntate satis ostensum est.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Resp. recte ijs argumentis probari decretum istud non esse purè conditionatum, sed non probari quòd illud ita sit absolutum consequenter, ut sit virtualiter conditionatum; Deus enim non dicit, decerno concurrere, si voluntas se determinet, sed decerno concurrere, quia video voluntatem acturam, si decernam me illi accommodare non negando concursum.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Resp. nihil etiam probari contra ea quæ posui, de obiecto illo, quod Deus videns, determinatur ad dandum concursum. Nam cum Deus videat voluntatem acturam si decreuerit se illi accommodare prebendo concursum, nego illud esse necessarium, sicut esset necessarium si Deus diceret, voluntas aget si ego absolute decrevero concurrere non me illi accommodando, sed cum dicat, si ego decrevero dependenter à voluntate & cum conditione virtuali dare concursum voluntas aget, nego illud esse necessarium, quia posito tali decreto non semper voluntas aget. Ad id quod additur, implicat ut Deus videat actionem meam voluntatis futuram, quin videat illam futuram talem in individuo. Resp. Deum non moveri per determinationem aliquam voluntatis vagè sumptam, sed per unam determinatè sumptam; nunquam enim videt determinationem voluntatis ad speciem & exercitium, nisi videat suam determinationem ad individuum; dicit enim volo dare hunc numero concursum, quia si decrevero me accommodare voluntati dando hunc concursum, voluntas talem produceret actum, non autem dicit, video quod voluntas faciet aliquid, si ego dederò concursum, sic enim confusa esset illa cognitio.

Quamquam distingui etiam potest illa propositio. Implicat ut Deus videat determinationem voluntatis futuram, quin videat illam futuram talem in individuo: implicat ut videat illam adæquatè ut futuram concedo; implicat ut videat inadæquatè ut futuram nego, videt illam adæquatè ut futuram, quando videt illam ut futuram dependenter à suo decreto & à creatura: videt autem inadæquatè quando videt illam futuram dependenter à creatura. Videt enim creaturam ad speciem & exercitium determinandam si ipse voluerit se illi accommodare. Nam quamvis nulla sit realiter in Deo cognitio confusa, non implicat tamen concipi à nobis confusè & inadæquatè Dei cognitionem, quæ in se omnino distincta est, reliqua iam soluta sunt; dixi enim videri futurum conditionatum cum causis suis futuris conditionatè, ut patet ex q. 4.

§. II.

*Verum futurum contingens videatur in suis
causis creatis.*

DVæ tantum possunt excogitari causæ creatæ, in quibus tanquam medio possint videri futura contingentia. Prima est entitas ipsa voluntatis liberæ, in ea enim ut super comprehensâ volunt cognosci à Deo actus omnes eius liberos aliqui cum Molina altera causa sunt causæ morales, id est, cogitationes, & auxilia congrua cum quibus voluntas aget omnino infallibiliter. Nam in illis cognosci actus volunta-

tis futuros, asserunt Conzales, Durandus, Granadus. Loquor autem semper de ipsa nuda entitate causæ, nam si sumatur causa ut determinata, iam includet ipsam determinationem quæ non videbitur in causa, sed in seipsa.

Ratio autem dubit. est primò, quia non potest comprehendere causa, quin cognoscantur omnes eius effectus ex vi penetrationis ipsius causæ, sed Deus comprehendit omnes causas liberas, ergo potest Deus ex vi huius comprehensionis omnes effectus illarum cognoscere. Prob. maior, ex supradictis, implicat cognosci comprehensivè necessariam aliquam causam, quin cognoscantur effectus eius necessarij, ergo implicat comprehendere causam liberam, quin cognoscantur eius effectus liberi, cum comprehensio sit cognitio perfectissima rei alicuius, perfectius autem penetratur voluntas si sciantur omnia eius decreta, quam si ea ignorentur.

Secundò, ut effectus cognoscatur in causa sufficit connexio necessaria tantum ex suppositione, & continentia illius effectus in causa, sed actus liber quem voluntas est elicitura habet cum illa huiusmodi connexionem necessariam ex suppositione, contineturque in illa, præsertim quando est instructa gratijs congruis, ergo ille actus liber cognosci potest in illis causis. Maior probatur, nam effectus contingens non potest habere necessitatem nisi ex suppositione, ergo siue videatur in seipso, siue videatur in alio, semper sufficit necessitas ex suppositione, quæ satis etiam erit ut videatur in suis causis cum quibus habet connexionem necessariam ex suppositione.

Tertiò, etiam in gratijs efficacibus videri possunt actus voluntatis, si per illas inducatur moralis necessitas, nam illa est tanta, ut sufficientem inducat certitudinem, sed causæ istæ morales, moralem inducunt certitudinem, & necessitatem, ergo effectus in illis potest cognosci. Probo maiorem moralis necessitas illa est, quæ licet posset effectum non habere, semper tamen illum habet, sed hoc sufficit ut videatur effectus in illis causis, ergo sufficit necessitas moralis.

Quartò, implicat cognosci gratiam efficacem ut sic quin cognoscatur proptèr distinguitur à gratia sufficiente, sed proptèr distinguitur à sufficiente infallibiliter causat effectum, ergo implicat cognosci gratiam efficacem quin cognoscatur effectus, ergo in causis moralibus videri possunt effectus futuri. Confir. quia Deus cognita efficaciâ gratiæ, prædestinat hominem, ergo in gratia efficaci cognoscit voluntatis consensum. Denique posito quod Deus per scientiam conditionatam cognoscat, si dederò Petro talem gratiam, consentiet, dicatque volo dare gratiam, non potest non videre consensum voluntatis positâ tali gratiâ.

Dico primò, in entitate voluntatis nudè considerata implicat ut Deus cognoscat futura contingentia ita omnes communiter contra Molinam, & Becanum.

Ratio sæpè hoc loco asserenda est, quia in causa prorsus indifferente ad operandum, vel non operandum, non potest magis cognosci operatio futura, quam non futura, sed entitas voluntatis secundum se sumpta, est omnino indifferens ad operandum, vel non operandum, ergo in ea non potest magis ostendi operatio futura, quam non futura. Maior probatur, quia voluntas non potest magis cognoscere unum quam aliud, nisi quia causa magis est continens unum quam aliud, sed si causa est omnino indifferens ad utrumque, non est magis connexa, neque continet magis unum quam aliud, ergo non potest magis ostendi unum quam aliud.

Neque dicas, voluntatem esse quidem ex se indifferentem, & indeterminatam ad futuritionem, & non futuritionem, sed esse tamen rationem cognoscendi rem futuram, quia liberè se determinabit

Prima du-
bitatio.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

In volun-
tate creatâ
non viden-
tur.

ad

ad rem futuram. Sed contra, nam videre futurum contingens in voluntate propterea se ad illud determinabit, est videre illam determinationem in se ipsa, non autem in entitate voluntatis ut comprehensa, quia tunc ratio cognoscendi determinationem voluntatis futuram, non est perfectio voluntatis, sed est ipsa determinatio futura, quare enim utrum illa videatur in causa seu in voluntate nudè sumpta. An verò in se ipsa in voluntate sola non videtur, ergo in se ipsa.

Nec in
causis mo-
ralibus.

Dico secundo, Deus non cognoscit futura contingentia in causis moralibus, seu in gratis congruis præcisè sumptis in actu primo, propterea antecedunt effectum. Ita fusiè probant Suares, Valques, Herice, Alarcon.

Ratio eadem est, quia in eo medio non potest cognosci effectus determinatè, in quo non habet esse determinatè, nam eodem modo cognoscitur effectus in causa quo est in causa, sed consensus voluntatis libera non habet esse determinatum in causis liberis ut in actu primo consideratis ergo in illis non cognoscitur. Probatur minor, in eo futurum contingens non habet esse determinatum, quo posito voluntas est adhuc indifferens ad agendum, vel non agendum, sed positis illis auxiliis voluntas est adhuc indifferens, & potest adhuc non agere ergo, &c. Deinde illud quo posito potest adhuc consensus voluntatis non esse, non potest esse medium ad certam, & infallibilem eius cognitionem. Huiusmodi sunt causæ istæ morales, ut dixi: ergo illæ non sunt medium, &c.

Neque dicas primò, supposità scientiâ conditionatâ, posse cognosci futura in causis moralibus eo ipso quod Deus decrevit eas ponere. Sed hoc iam reiectum est, quia sermo hic est de causis moralibus præcisè sumptis, statim enim erit questio in quo medio videat Deus conditionatè has causas morales habituras effectum, si dentur à Deo, cum tamen possint illum non habere, non enim potest videre in entitate talium mediorum, ergo debet videre in aliquo alio quod habeat connexionem necessariam cum effectum.

Neque dicas secundo, idem cognosci tùm conditionatè tùm absolute, efficaciam infallibilem horum mediorum, quia quamvis effectum possint non habere, infallibiliter tamen illum habebunt. Sed contra, nam cognoscere illam efficaciam causarum moralium, quia effectum sunt habituræ, quem possunt non habere, non est cognoscere ipsum effectum in virtute causæ in actu primo, sed est cognoscere illum in se ipso, & efficaciam causæ in effectum cognoscere, non effectum in efficacia causæ.

Solutio
primæ dis-
tinctionis.

Ad primam Resp. disting. maiorem, non potest cognosci causa, quin cognoscantur eius effectus ut possibiles, concedo, ut futuri aut existentes nego. Quia virtus causæ præsertim liberæ (ut dixi) non magis penetrat quando cognoscitur quid actu faciat, cum per hoc non crescat eius perfectio. Vnde ad probationem nego, quod in causis etiam necessariis præcisè sumptis, ex earum penetratione videantur effectus actu existentes cum causa secunda non determinet ad individuum, & non magis penetrat perfectio causæ, quando cognoscitur actu agere, si autem videantur in illis effectus necessarij, quoad speciem, & exercitium, non videntur in illis præcisè sumptis, quamquam etiam disparitas est, quia causæ necessariae determinatam & necessariam connexionem habent cum effectum, non autem liberæ.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Resp. negando sufficere connexionem necessariam ex suppositione contingentis ut effectus cognoscatur in causa, quomodo autem in se ipso cognosci possit futurum contingens, dicitur postea. Nunc tantum disparitatem assero, quia cognoscere effectum ex suppositione contingentis non est cognos-

Tom. I.

cere illum effectum in ipsa causa, in qua suppositio illa contingens non cognoscitur, sed est illum cognoscere in se ipso.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam nego, certitudinem, & necessitatem moralem, quam inducit gratia efficax, posse sufficere ad fundandam scientiam Physicè infallibilem, qualis est scientia Dei. Deinde nego, quod gratia efficax præcisè sumpta, & abstrahendo à determinatione voluntatis inferat necessitatem moralem, quia non potest esse talis efficacia, nisi connotet consensum voluntatis, per quem completur, ut intelligatur efficax.

Solutio
quartæ.

Ad quartam Resp. gratiam efficacem ex veriori sententia ita esse in actu primo efficacem, & distinctam à sufficiente, ut includat connotatiuè actum secundum. Idem cognoscere gratiam efficacem ut efficacem, & distinctam à sufficiente, non est cognoscere solum actum primum, sed est cognoscere actum primum simul & secundum. Vnde ad argumentum distinguitur maior, non potest cognosci gratia efficax ut sic propterea purè in actu primo præcendendo ab actu secundo, nisi cognoscatur, propterea differt à sufficiente nego: non potest cognosci gratia efficax propterea dicit actum primum & secundum, quin cognoscatur, propterea differt à sufficiente concedo, vnde sequitur cognosci non posse gratiam efficacem, prout dicit actum primum & secundum, quin cognoscatur effectus futurus, sed posse cognosci, prout est præcisè actus primus, quin videatur effectus infallibiliter futurus, quod est effectum in seipso videri, quando videtur in gratia efficaci, ut efficaci, sicut dixi, quod videre effectum in voluntate determinatam, est videre effectum in seipso.

Ad confirmationem Resp. Deum prædestinare hominem cognitâ efficaciam gratiæ, tùm in actu primo, tùm in actu secundo, non autem cognitâ efficaciam gratiæ solum in actu primo, & specificatiuè. Fateor cognosci posse à Deo posita scientiâ conditionatâ, quid voluntas factura sit, sed hoc est videre illum effectum futurum in seipso, posita tali gratiâ, non est autem videre in tali gratiâ.

§. III.

Utrum futura contingentia videantur in presentia reali ad Dei aternitatem.

IN hac questione, de qua summâ contentione disputari video, nihil esse potest difficile præter vocum explicationem, quâ datâ cessare necesse est omnem controuersiam.

Certum est igitur primò, æternitatem Dei, quæ duratio eius est, esse totam simul, & ita indiuisibilem intrinsecè, ut excludat successionem omnem intrinsecam; hoc enim nihil significat aliud, quam Deum ita perseverare ab æterno immutabilem, ut nihil ei noui accedere possit, aut decedere, quia quidquid est in Deo, est summè necessarium, & immutabile. Sed ita tamen æternitas Dei est tota simul & indiuisibilis, ut virtualiter sit successiua & diuisibilis, quia Deus secundum se totum nihil acquirens, aut amittens omni coexistere potest tempori, quando illud tempus est. Quo etiam modo immensitas Dei, per quam replet omnem locum, est indiuisibilis formaliter, & diuisibilis virtualiter, quia sic est totus Deus in toto spatio possibili, ut totus etiam sit in quolibet eius puncto: similiter enim æternitas est tota simul, quia in quolibet instanti est totus Deus absque ulla mutatione, & est successiua virtualiter, quia secundum se totum prorsus immutatus omni tempore coexistit, modò illud sit. Itaque ut vides, tùm æternitas, tùm immensitas dicunt vnum in recto, & alterum in obliquo, in recto perfectionem intrinsecam omnino indiuisibilem, in obliquo, æternitas omne tempus, immensitas omne spatium.

Æternitas
Dei est to-
ta simul.

M 2

Certum

**Æternitati
omnia sūt
præsentia.**

Certum est secundò, triplicem esse posse sensum illius propositionis [omnia sunt præsentia Deo in æternitate] Primus est, obiectivè sunt Deo præsentia, eo quod Deus eorum essentiam, & existentiam eodem modo sibi repræsentet, ac si realiter essent præsentia, & existentia. Secundus est, realiter præsentia sunt æternitati Dei secundum aliquam partem eius virtutalem, id est eo tempore sunt præsentia æternitati quo ipsa existunt, quo autem tempore non existunt non sunt præsentia. Aliud enim est quod æternitas sit tota simul, aliud quod contineat omnia simul, seu quodd omnia simul ei coexistent ut dicitur statim. Tertius sensus est, omnia futura realiter coexistent æternitati Dei ab æterno, etiam tunc quando non sunt. Itavt verum sit dicere, nunc Anti-Christus est præsens realiter æternitati Dei, hoc est esse præsens æternitati Dei adæquatè sumptæ, in altero autem sensu res est præsens æternitati Dei sumptæ inadæquatè, secundum id quod dicit in obliquo, hoc posito.

**Nunc tem-
poris, &
nunc æter-
nitatis.**

Celebris inter Thomistas sententia est, cuius Caietanus se primum inventorem esse proficitur q. 14. art. 13. Medium in quo Deus ab æterno videt futura contingentia, esse præsentiam realem, quam habent ab æterno cum divina æternitate adæquatè sumpta; vt autem explicent quomodo illud quod non existit ab æterno, possit ab æterno esse præsens, & coexistere Dei æternitati, duplex distinguunt (nunc) alterum est (nunc temporis) cui contingentia coexistunt successivè, cum sint in alia, & alia differentia temporis, aliud est (nunc æternitatis) cui omnia coexistunt simul, cum illud sit totum simul. Ideoque omnia, quæ dicuntur præsentia, futura, præterita, provt comparantur ad nunc temporis quod est successivum, non sunt nisi præsentia provt comparantur ad nunc æternitatis, quod est simultaneum. Vnde colligunt non esse mirum quod futura cognoscantur intuitivè, cum Deus realiter habeat illa præsentia in sua æternitate; visio enim intuitiva esse potest vbi obiectum est præsens realiter.

**Prima
dubitatio.**

Ratio dubit. primò est, quia sapissimè asserunt Patres omnia esse præsentia Deo in æternitate, & illi nihil esse futurum, & præteritum, sed quod est præsens, potest in illa præsentia cognosci, ergo futura possunt cognosci à Deo vt præsentia in nunc æternitatis, non mensura intrinseca, quia non sunt, sed mensura extrinseca, quæ est æternitas. Maiorem probare invtile est, cum hoc apud Patres vulgatissimum sit. Augustin. lib. de cognitione veræ vitæ. c. 31. *Nihil præteriti ei decedit, nihil futuri ei accedit, sed quicquid est, vel fuit, vel erit, totum ei præsens adest*, lib. 4. de Trinit. cap. 17. *Apud Deum præterita, & futura stant*. lib. 5. cap. 16. *Apud Deum nec præterita transferunt, & futura iam facta sunt*. Idem ait lib. 15. c. 7. & lib. 10. Civ. c. 12. Isidorus de Summo bono c. 8. *In Deo, nec præteritum, nec futurum cernitur, sed in Deo præsentia omnia dicuntur, quia æternitate suâ cuncta complectitur*. Alios omitto.

**Secunda
dubitatio.**

Secundò, implicat vt æternitas tota simul & omnino indivisibilis, ambiat totum tempus, præsens, præteritum, & futurum, quin omnia illi coexistent simultaneè, sed æternitas Dei tota simul ambit totum tempus præsens, præteritum, & futurum, ergo illi omnia coexistunt simultaneè. Probat. maior, rei quæ non existit nisi simultaneè, nihil potest coexistere nisi simultaneè, sed æternitas Dei existit simultaneè ergo nihil illi coexistit nisi simultaneè. Nam rei omnino indivisibili nulla res potest coexistere nisi coexistat toti.

**Tertia du-
bitatio.**

Tertio, cognitio intuitiva fertur necessariò in rem vt præsentem, & existentem hic & nunc quando fit visio, sed Deus ab æterno intuitivè cognoscit futura, ergo illa sunt ab æterno præsentia Deo. Confirmat.

nam si omnia non sunt præsentia Deo in nunc æternitatis realiter, explicari non potest, quomodo in Dei æternitate non sit præteritum & futurum, atque adeò successio.

Dico primò, futura contingentia non possunt videri à Deo, in præsentia reali quam habeant ab æterno cum æternitate Dei. Ita ex variis Patribus, & ex S. Thoma probant evidenter Suares, Vasques, Arubal, Herice, Ruiz, sequuti etiam doctissimos Thomistas Egidium Romanum, Sylvestrum, Dezam, Heruæum, quos immeritò deserunt Bannes, Nauarreta, Gonsales, Zumel, & alij communiter recentiores Thomistæ Caietanum sequuti, contra quos.

Ratio prima sit, quia si futura essent ab æterno præsentia æternitati Dei, & in ea præsentia Deus illa videret, esset necesse illa existere in se ipsis ab æterno, consequens est contra lumen fidei, & contra lumen rationis, nam illa essent futura, vt supponitur & non essent futura, quia existerent ab æterno, ergo futura non habent ab æterno præsentiam realem cum Dei æternitate. Probat. maior, vt aliquid sit præsens alteri, debent ambo sibi mutuò coexistere, sed nihil coexistere potest alteri, nisi existat simul cum altero, nam coexistentia, est duorum simul existentia, ergo nihil potest esse præsens Deo ab æterno, nisi habeat existentiam in se ab æterno. Maior ex terminis nota est, imò est modus etiam loquendi Thomistarum qui dicunt futura coexistere Dei æternitati. Minor etiam est manifesta, nam vt duo sibi coexistant, necesse est, vt tunc vnum habeat existentiam, quando alterum, illam habet, nam coexistere est simul existere, vt coexistam huic diei necesse est vt tunc sim quando est dies: vt coexistam localiter alteri, oportet vt sim simul cum illo in loco: ergo si futura coexistunt ab æterno Dei æternitati, existunt simul ab æterno, & Deus, & futura. Confirmat. euidenter si futura coexistunt Dei æternitati ab æterno, æternitas Dei est ab æterno mensura existentie futurorum, sed vt vnum mensuret aliud, non sufficit existentia mensuræ, sed requiritur existentia etiam rei mensuræ, ergo si futura realiter coexistunt Dei æternitati, existunt necessariò ab æterno.

Dices committi æquiuocationem quia sit transitus à nunc æternitatis in quo creaturæ sunt simul, ad nunc temporis, in quo sunt successivè, neque sunt ab æterno.

Sed contra manifestè, nulla res coexistit ab æterno nunc æternitatis, quin coexistat illi nunc, secundum id quod dicit tunc in recto, tunc in obliquo, sed nunc æternitatis ab æterno dicit in recto Dei existentiam, & in obliquo dicit omne tempus cui coexistitur id est omne nunc temporis, ergo nulla res coexistit nunc æternitatis ab æterno, quin coexistat omni nunc temporis æterni. Maior clara est nam æternitas Dei vt sic, essentialiter dicit tunc rectum, tunc obliquum & eo dempto cessat esse æternitas, vnde argumentor. Quando duo simul existunt, implicat, vt coexistant vni, quin coexistant alteri, sed nunc æternitatis, semper coexistit alicui nunc temporis; semper enim æternitas Dei coexistit alicui temporis, ergo implicat, vt coexistam nunc æternitatis, quin coexistam alicui nunc temporis, ergo si coexistam ab æterno nunc æternitatis, coexistam omni nunc temporis: quæ sanè aperta demonstratio est. Nam sicut in tempore non possum coexistere nunc æternitatis, quin coexistam hodierno temporis, sic neque possum ab æterno coexistere Dei æternitati, quin coexistam æterno temporis.

Secundò, immensitas Dei non minùs est indivisibilis & tota simul in loco quolibet, quàm æternitas est tota simul in omni tempore, ergo si futura sunt præsentia Deo pro omni tempore, ex eo quod æternitas

**Conclusio
negans.**

**Prima
probatio.**

Evasio.

**Præcludi-
tur.**

**Secunda
probatio.**

Dei

Dei sit indiuisibilis & tota simul, omnia etiam erunt presentia immensitati Dei pro omni loco. Et sic, quia ego Lugduni sum præsens immensitati Dei, ero etiam præsens Romæ. Probo consequentiam, propter simultaneitatem & indiuisibilitatem æternitatis, implicat ut sim illi aliquo tempore præsens, quin sim semper præsens, ergo propter eandem indiuisibilitatem implicat, ut sim alicubi præsens immensitati Dei, quin sim ubique præsens. Neque nulla potest afferri disparitas.

Tertia
probatio.

Tertiò denique, implicat esse simul existentiam & præsentiam formæ, & eius negationem, sed si futura sunt realiter præsentia Deo, existentia formæ, & eius negatio sunt simul, quod probo, quæ sunt simul cum aliquo tertio sunt simul inter se, sed præsentia rei futuræ v. g. Antichristi, & eius negatio, sunt nunc existentes simul cum Dei æternitate, ergo sunt etiam inter se simul existentes. Minor est clara, quia hodie est negatio Antichristi, & tamen hodie videtur à Deo ut præsens æternitati Dei, ergo illa præsentia, & eius negatio sunt simul.

Dico secundò, neque possunt à Deo videri futura in præsentia obiectiua cum æternitate Dei tanquam in medio.

Ratio est, quia cognitio futurorum, non est medium in quo Deus cognoscit futura, sed præsentia hæc obiectiua est cognitio futurorum, ergo illa præsentia obiectiua non est medium, in quo Deus cognoscit futura.

Dico tertiò, futura contingentia videntur à Deo ut præsentia æternitati Dei sumptæ inadæquatè, seu pro eo tempore quo illi coexistunt.

Ratio est, quia hoc est videre futura immediatè in se ipsis ut dicitur statim.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam Resp. Patres illos omnes verè dicere, quod omnia sunt præsentia Deo ab æterno, quia sunt obiectiue præsentia Deo, cum cognoscantur ab eo distinctè ab æterno, quo modo nihil cognitioni Dei esse potest futurum, aut præteritum, non ex parte obiecti, sed ex parte cognitionis, quæ cum eadem claritate semper tendit in obiecta. Sanct. autem Thomas quando dicit omnia futura cognosci à Deo in præsentia cum æternitate Dei, omnino loquitur de præsentia quam habent eo tempore quo sunt, cum æternitate sumptæ inadæquatè, non autem de præsentia quam habeant ab æterno cum æternitate adæquatè sumptæ.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Resp. magnam æquiuocationem esse in illa voce (simultaneè) vel enim illa particula se tenet ex parte ipsius æternitatis, vel ex parte rei, quæ illi coexistit, si ex parte ipsius æternitatis, certè cum illa sit tota simul, nihil coexistit illi, nisi toti simul: si sumatur ex parte rei coexistentis, falsum est, quod illa simul illi coexistat, quomodo? enim tempus successivum poterit illi simul coexistere. Itaque ad argumentum, Respond. quod omnia tempora coexistunt æternitati Dei tunc quando sunt, non tota simul, sed illi toti simul. Deinde sæpè dixi æternitatem Dei secundum id quod dicit in recto esse totam simul, non secundum id quod dicit in obliquo. Vnde vides ad argumentum, distingui maiorem, & minorem: nihil ergo coexistet æternitati, nisi coexistat illi simultaneè, tunc quando existit, & quidem simultaneè secundum id quod æternitas dicit in recto, non secundum quod dicit in obliquo.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Resp. primò quidem negando maiorem, quia cognitio rei ut est in se, seu non instat alterius, est verè intuitiua ut dixi, siue illa sit præsens siue non; si enim Deus daret mihi speciem rei absentis, verè illam viderem. Deinde distingui potest eadem maior, cognitio intuitiua est cognitio rei ut præsens pro aliqua differentia temporis concedo, rei ut præ-

sentis pro tunc quando est visio nego. Ad confirmat. Respond. quod in Dei æternitate secundum id quod dicit in recto non est præteritum, & futurum, quia illa est perfectio intrinseca Dei, mutationis incapax; est autem præteritum, & futurum secundum id quod dicit in obliquo, quia connotat tempus successivum. Imò si velis in æternitate Dei adæquatè sumptæ, nihil est præteritum, aut futurum, quia illi omnia sunt præsentia eo tempore quo sunt. Sed Patres tamen quando dicunt nihil esse præteritum, aut futurum Deo loqui tantum videntur de præsentia obiectiua, quia scilicet nihil est quod Deus non æquè distinctè cognoscat, ac si esset præsens.

S. IV.

Utrum futura contingentia videantur in se ipsis.

Relictis omnibus medijs, in quibus Deus videat futura, sequitur ut sine vlllo medio illa videat, id est immediatè, quod est videre futura in se ipsis, sicut cum video Petrum præsentem sine medio illum video, quia video illum in se ipso.

Triplex
dubitatio.

Ratio tamen dubitandi est primò, quia id in quo tanquam obiecto formali videtur obiectum est id quod specificat cognitionem, quæ sine dubio specificatur ab obiecto formali, sed nulla res creata specificare potest cognitionem diuinam quæ alioqui esset dependens ab obiecto, & ab eo sumeret speciem, ergo nulla res creata videri à Deo potest in se ipsa.

Secundò, cognitio necessaria, & infallibilis fundari non potest in aliquo fallibili, sed futuritio rei contingentis est fallibilis, ergo cognitio infallibilis non potest in ea fundari. Neque dicas sufficere necessitatem ex suppositione, nam hinc planè sequitur posse cognosci futura in voluntate, vel in causis moralibus, quæ habebunt effectum infallibiliter ex suppositione, est enim prorsus eadem ratio, vel afferatur disparitas, cur in causis connexis necessariò ex suppositione non possint futura cognosci, possint autem in se ipsis cognosci, quia erunt necessariò ex suppositione.

Tertiò, illud in quo videtur obiectum, est obiectum primarium & motiuum, sed nulla creatura esse potest obiectum primarium, & motiuum diuinæ cognitionis, ergo nulla creatura esse potest id, in quo aliquid videtur, ergo futurum videri non potest in se ipso. Deinde si res futura est obiectum terminatum duntaxat debet assignari aliquod obiectum motiuum; de illo enim solo queritur, sed illud nullum aliud assignatur, ergo res futura est obiectum motiuum.

Dico primò, Deus immediatè cognoscit futura contingentia in se ipsis, ita docent cum S. Thoma art. 13. Durando, Gabriele, Suarez, Molina, Vasquez, Herice, Lessius, Alarcon, & alij plurimi.

Ratio est, quia ut aliàs dixi, omne quod est in se ipso determinatè verum, & cognoscibile, potest in se ipso determinatè cognosci, nam cognoscibile illud est quod potest cognosci, sed omne futurum est in se determinatè verum ut probaui, ergo potest in se determinatè cognosci. Deinde nulla est causa in qua cognosci possit futurum contingens ut probatum est, neque vllus effectus necessariò connexus, quia prius res est futura quam vllus eius effectus futurus sit, ergo necesse est, ut videat illud in se ipso. Denique intellectus ille dicitur infinitus in genere intellectus qui omnia intelligit eo ipso quod sunt intelligibilia, intellectus diuinus huiusmodi est, ergo, &c.

Dico secundò, etiam si Deus futura cognoscat in se ipsis, illa tamen nullo modo dici possunt obiectum motiuum, & primarium diuinæ cognitionis, sed terminatiuum, & secundarium.

Ratio patet ex dictis de cognitione possibilium in

M 3

se ipsis. Nam quia cognitio diuina prout terminatur ad essentiam, & personas est infinite perfecta, non potest specificari ab obiecto vllō creato, illud enim non est obiectum primum & specificatum cognitionis quo sublato cognitio manet æquē intrinsecē perfecta, sed sublato futuro, cognitio Dei manet æquē intrinsecē perfecta, ergo illud futurum quantumvis in se ipso immediate cognoscatur, non est tamen specificatum cognitionis diuinæ, vide dicta in fine quæstionis secundæ.

Ad primam Respondebam, cognitionem Dei specificari ab obiecto formali primario, non à formali secundario, & terminatiuo: quia cognitio infinite perfecta per obiectum primum, specificari ab alijs obiectis non potest, quantumvis illa sint obiecta formalia, quia non sunt formalia primarij, & motiue sed terminatiue tantum.

Neque dicas, actum Dei liberum formaliter vt liberum, specificari ab obiecto contingenti, quia eo sublato non esset liber. Respondeo actum liberum non specificari ab obiecto contingenti, quia eo sublato actus Dei manet liber secundum totam perfectionem intrinsecam, & entitativam actus liberi, quamvis non maneat liber secundum complementum extrinsecum.

Ad secundam Resp. futuritionem rei contingentis esse fallibilem antecedenter, sed consequenter esse infallibilem ex suppositione quod res sit futura: sicut visio rei præsentis est infallibilis, cum implicet rem futuram non esse futuram. Neque hinc sequitur quod cognosci æquē possit in voluntate, vel causis moralibus præcisè prout antecedunt, & non includunt effectum, quia vt sic non habent connexionem vllō modo necessariam cum effectu, sed sequitur tantum quod futurum possit cognosci in causis prout includunt ipsum futurum quod est, futurum in se ipso cognosci vt sæpè monui.

Ad tertiam, negata est illa maior, quod in cognitione infinita, illud omne in quo aliquid videtur sit obiectum motiuum, & primum, quia si cognitio illa sit infinite perfecta per aliquod aliud prius obiectum, iam omne aliud obiectum erit terminatiuum & secundarium, res ergo futura videtur in se ipsa non primarij & motiue, sed secundarij & terminatiue, nego autem esse necesse vt primarij & motiue videatur in vllō alio; satis enim est quod ipsa videatur in se ipsa terminatiue, à cognitione infinite perfecta.

QVÆSTIO IV.

De scientia Dei conditionata.

HÆC est celebratissima illa scientia futurorum conditionalium, toties defensa, toties impugnata, mirabilium omnium Dei operum conscia, conciliatrix gratiæ atq; prædestinationis cum creata libertate, scia decretorum, scripserunt pro eius defensione grauissimi huius ætatis Theologi, quorum doctrinam de hac scientia video totam ad tria capita posse reuocari. Primum sit eius existentia. Secundum quidditas & nonnullæ proprietates. Tertium obiectum materiale, & formale.

SECTIO I.

Existentia scientia Dei conditionata.

Futurum
conditio-
natum.

Certum est primò futurum conditionatum illud appellari quod reuera erit ex suppositione quod ponatur conditio aliqua, v. g. peccatum Petri quod erit, si ancilla eum interroget, est futurum conditionatum, sicut futurum absolutum dicitur illud, quod

erit independenter ab omni conditione: propositio de futuro conditionato dicitur illa, quæ enunciat aliquid futurum, aut non futurum si ponatur aliqua conditio, si Petrus interrogetur ab Ancilla peccabit; scientia ergo conditionata vocatur illa quæ cognoscitur aliquid futurum, si ponatur aliqua conditio. Dicitur enim (conditionata) quia tendit in obiectum conditionatum, non quod ipsa sit in se conditionata, est enim actus verè absolutus, & dicitur (conditionata) ratione obiecti tantum.

Certum est secundò, propositionem de futuro conditionato esse posse triplicem, prima est disparata, in qua conditio nullam habet connexionem cum effectu, vt si des Petro librum, turca egredietur Constantinopoli. Secunda dicitur necessaria, in qua conditio connexionem habet necessariam cum effectu, si Petrus currat, mouebitur: hæc propositio semper illatiua est, quia est vera ratione consequentiæ, Petrus curret, ergo mouebitur. Tertia dicitur contingens, in qua conditio habet connexionem aliquam cum effectu, sed contingentem duntaxat, vt si Petrus vocetur, consentiet. Hæc propositio non potest esse illatiua, nec vera ratione consequentiæ, sed solum ratione consequentis. Falsum enim est dicere Petrus vocabitur, ergo consentiet, quia posita vocatione Petrus consentire potest, vel dissentire. Propositio ergo est solum enunciatiua. Similiter propositio conditionata interdum habet conditionem, quæ de facto ponetur, atque aded enunciat euentum reuera futurum, vt si Ancilla Petrum interroget, negabitur ab eo Christus, interdum habet conditionem quæ non ponetur nec effectus, si in Tyro, & Sidone, &c.

Certum est tertio, quod in omni propositione, in qua enunciat aliquid vel præteritum, vel futurum sub conditione contingentem habente connexionem cum effectu, semper (quod valde notandum est) in illa conditione, includuntur omnia principia quæ necessarij exiguntur ad illius effectus productionem, cum enim v. g. dicis si Petrus vocetur, consentiet, sub illa conditione vocationis continetur etiam quiddam ad illum consensum requiritur, v. g. decretum de præbendo concursu & alia huiusmodi; nam si Deus vocaret Petrum, & decreuisset non concurrere ad eius conuersionem, certè ille consensus non esset futurus posita vocatione: his positis. Nulla hoc sæculo inter Theologos illustrior est controuersia, quæ de hac scientia futurorum, sub conditione connexionem non habente necessariam cum effectu, qui dicitur futurus posita eadem conditione. Nam eam omnem negant constantissimè recentiores Thomistæ sed deinceps tamen, vi argumentorum coacti sunt, aliquam in Deo futurorum istorum, scientiam admittere, dixerunt verò alij eam probabilem duntaxat & coniecturalè esse, vt Curiel, Ledesina, Cabrera, Cabezudo, Nauerrera: alij mox aduertentes effugij huius, malè tutas latebras, ad quas sine diuina iniuria recurrere nemo possit, maluerunt humanæ libertatis iure violato, dicere admittendam in Deo esse infallibilem illam scientiam, sed posteriorem decreto absoluto & antecedente, v. g. si talis conditio ponatur, ego physicè iudam prædeterminabo ad peccatum, & Petrum ad conuersionem, ita nunc communiter illi omnes cum Aluare, Zumel, Gonzale.

Contraria tamen sententiæ, quæ omnino affirmat, esse in Deo certam cognitionem futurorum huiusmodi contingentium conditionalium, tunc eorum quæ absolute aliquando futura sunt, tunc eorum quæ nunquam erunt, quia non ponetur vnquam conditio, quæ posita illa essent, sententiæ (inquam) illa postquam auctore Molina non primum adinuenta, sed clariùs explicata, & probata est, magno consensu, & plausu totius scholæ excepta est, & agnita germana

Triplex
propositio
de futuro.

Qualis sit
illa condi-
tio.

Sententiæ
negantis
auctores.

Auctores
affirman-
tis.